

LONDON, NEW YORK, MELBOURNE,
MUNICH, AND DELHI

Obrazová história letectva

Preklad: Marián Jurica

Odborná korektúra: Adam Jankech

Jazyková korektúra: Michaela Kobidová, Mária Haraštová

Zodpovedná redaktorka: Ľuba Nguyenová Anhová

Technický redaktor: Radek Střecha

Preložené z originálu The Aircraft Book.
Copyright © 2013 Dorling Kindersley Limited, London
A Penguin Random House Company
Translation © Marián Jurica, 2019

ISBN 978-80-566-1355-9

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú odporúčanú
spotrebiteľskú cenu.

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v Bratislave v roku 2019
v spoločnosti Albatros Media Slovakia s.r.o.
so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika.
Číslo publikácie 1 830.

© Albatros Media Slovakia s.r.o., 2019. Všetky práva sú
vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť kopírovaná
a rozmnožovaná za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo
akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu nakladateľa.

1. vydanie

Lindeni
ALBATROS MEDIA

A WORLD OF IDEAS:
SEE ALL THERE IS TO KNOW
www.dk.com

Obsah

Úvod: Čaro lietania

8

PRED ROKOM 1920

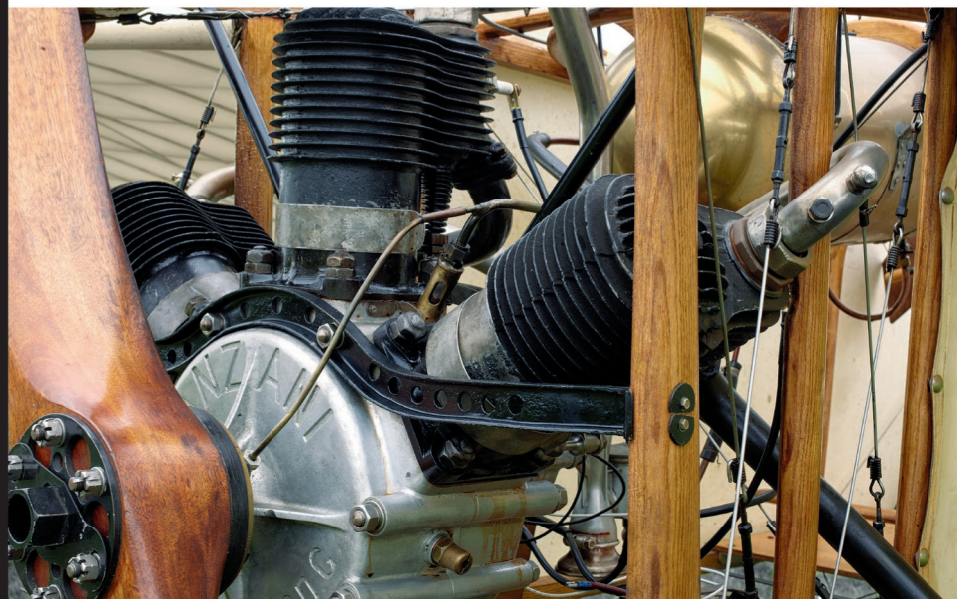
Priekopníci začínali na klzákoch vyrobených v podstate
len z dreva a plátna a riskovali životy, aby si rozšírili
znalosti o letaní. Prvá svetová vojna vývoj urýchlila.

Lahšie ako vzduch	12
Priekopníci	14
Otto Lilienthal	16
Úspešní priekopníci	18
Profil: Blériot XI	20
Motor: Vejárový trojvalcový motor Anzani	24
Vojenské dvojmiestne lietadlá	26
Svetoznámi výrobcovia: Fokker	28
Jednomiestne stíhacie lietadlá	30
Profil: Royal Aircraft Factory S.E.5a	32
Pretekárske a rekordné lietadlá	36
Lincoln Beachey	38
Svetoznámi výrobcovia: Sopwith	40
Viacmotorové obri a hydroplány	42
Motor: Gnome 100 HP	44

DVADSIATE ROKY

Dramatické letecké ukážky lákali davu, jednomiestne
jednoplošníky letali stále rýchlejšie a letectvo priťahlo
pozornosť svetovej verejnosti.

Poštové a kaskadérske lietadlá	48
--------------------------------	----

Začiatky súkromného lietania	50
Lillian Boyerová	52
Nové rýchlostné rekordy	54
Profil: DH60 Gipsy Moth	56
Motor: De Havilland Gipsy I	60
Vynikajúce výkony	62
Nadvláda dvojplôšníkov	64
Nástup dopravných lietadiel	66
Svetoznámi výrobcovia: De Havilland	68

TRIDSIATE ROKY

„Zlatá éra“ priniesla lietadlá, ktoré boli bezpečnejšie a spoľahlivejšie, ale pôvab leteckej dopravy bol vyhradený len pre bohatých, ktorí si mohli dovoliť zaplatiť vtedajšie drahé letenky.

Súkromné lietadlá pre všetkých	72
Profil: Piper J3 Cub	74
Hon za rýchlosťou	78
Rekordné lietadlá	80
Amelia Earhartová	82
Svetoznámi výrobcovia: Piper	84
Dopravné lietadlá sa presadzujú	86
Profil: Douglas DC-2	88
Lietajúce člny a obojživelné lietadlá	92
Zrod rotorových lietadiel	94
Motor: Rolls-Royce Typ R	96
Vývoj vojenských lietadiel	98
Lietadlá cvičné, parazitné a s krídlom parasol	100

ŠTYRIDSIATE ROKY

Vypuknutie druhej svetovej vojny urýchlilo inovácie, ku ktorým patril rýchly diaľkový bombardér, ktorý zmenil tvár moderného bojovania. Po vojne sa prebytočné stroje s piestovými motormi používali na komerčnú dopravu, kým ich nenahradili prúdové stroje.

Bombardéry	104
Profil: Boeing B-17	106
Vojnové stíhacie lietadlá	110
Profil: Supermarine Spitfire	112
Vojenské podporné lietadlá	116
Svetoznámi výrobcovia: Douglas	118
Civilná doprava	120
Povojnové ľahké lietadlá	122
Motor: Pratt & Whitney R-1830 Twin Wasp	124
Dokonalosť piestov	126
Prvé prúdové lietadlá	128
Prúdový motor Franka Whittlea	130
Prvé vrtuľníky	132
K zvukovej bariére	134
Predbehli dobu	136
Svetoznámi výrobcovia: North American	138

PÄŤDESIATE ROKY

Prúdový vek priniesol nové rýchlostné rekordy a prvé prúdové dopravné lietadlá. Elektronické riadiace systémy urobili lietanie oveľa bezpečnejšie ako kedykoľvek predtým.

Prúdové stíhacie lietadlá	142
Profil: F-86 Sabre	144
Bombardéry, bojové a cvičné lietadlá	148
Rotorové lietadlá dospievajú	150
Čaro leteckého cestovania	152
Koniec dopravných strojov s piestovými motormi	154
Profil: Super Constellation	156
Civilné prúdové a turbovrtulové lietadlá	160
Motor: General Electric J79	162
Moderná klasika	164
Svetoznámi výrobcovia: Cessna	166
Experimentálne lietadlá	168
Nadzvukové stíhacie lietadlá	170

ŠEŠŤDESIATE ROKY

Roky studenej vojny priniesli ešte rýchlejšie prúdové stroje, uhladené špionážne lietadlá a komplikované vrtuľníky. Dopravné stroje ako Boeing 707 začali lietať na diaľkových trasách.

Amerika dominuje	174
Svetoznámi výrobcovia: Boeing	176

Prúdové a vrtulové transportné lietadlá	178
Motor: Rolls-Royce Pegasus	180
Obchodné, úžitkové a protipožiarne lietadlá	182
Vývoj vojenských lietadiel	184
Profil: McDonnell Douglas F-4 Phantom II	186
Extrémne rýchlosti	190
Rozmanitosť rotorových lietadiel	192
Letecká podpora	194
Svetoznámi výrobcovia: Sikorsky	196

SEDEMDESIATE ROKY

Boeing 747 spôsobil v komerčnej leteckej doprave revolúciu. Stíhacie lietadlá sa bežne stali rýchlejšími ako zvuk a Concorde priniesol túto kvalitu aj na civilný trh. Z lietadlových lodí sa dali prevádzkovať lietadlá so zvislým štartom a pristátím (VTOL).

Americkí rivali a francúzski klasici	200
Obchodné a úžitkové lietadlá	202
Usporiadanie letísk	204
Rôznorodosť dopravných lietadiel	206
Profil: Concorde	208
Svetoznámi výrobcovia: Airbus	212
Vojenské lietadlá podpory	214
Bojové lietadlá	216
Motor: Turbohriadeľový Allison 250/T63	218
Výzva Európanov	220
Profil: Bell 206 JetRanger	222

OSEMDESIATE ROKY

Lietanie sa stalo štandardným spôsobom cestovania a vytvorilo na trhu tvrdé konkurenčné prostredie. Prúdové stroje boli čoraz výkonnejšie a v armáde sa objavili „neviditeľné“ lietadlá (Stealth).

Svetoznámi výrobcovia: Lockheed	228
Vojenské lietadlá	230
Profil: Mikojan MiG-29	232
„Neviditeľný“ bombardér (Stealth)	236
Pokrok vrtučníkov	238
Svetoznámi výrobcovia: Robinson	240
Len hŕstka britských typov	242
Motor: Rotax UL-1V	244
Obchodné prúdové lietadlá a ich turbovrtuľoví súper	246
Lietadlá s dvojčlennou posádkou v kokpíte	248

DEVÄŤDESIATE ROKY

Dopravné linkové lietadlá sa stali väčšími ako kedykoľvek predtým a trh s prúdovými lietadlami sa rozšíril. Bombardérom B-2 Spirit sa vojenské lietadlá vrátili ku koncepcii samokrídla.

Obchodné a úžitkové lietadlá	252
Tradície a inovácie	254
Športové lietadlá a vetrone	256
Profil: Vetroň Duo Discus	258
Európa konkuruje americkým dopravným lietadlám	262

Motor: Rolls-Royce Trent 800	264
Modernizované vrtuľníky	266
Lietadlo určené na prevádzku na lietadlovej lodi	268
Vojenská technika	270
Svetoznámi výrobcovia: Northrop	272

NA PRAHU 21. STOROČIA

Po viac ako 100 rokoch lietania sa stále objavujú nové hranice, ktoré je treba prekonať. Súkromní podnikatelia posúvajú hranice lietania až na samý okraj vesmíru.

Európa vo vedení	276
Motor: Rotax 912 ULS	278
Vysoko hospodárne civilné dopravné lietadlá	280
Zvyšujúci sa dolet rotorových lietadiel	282
Vrakovisko lietadiel	284
Koniec pilotovaných stíhacích lietadiel?	286
Profil: Eurofighter Typhoon	288
Alternatívne pohony	292
Svetoznámi výrobcovia: Scaled Composites	294
Výhľad do budúcnosti	296
WhiteKnightTwo a SpaceShipTwo	298
Ako lietadlo lieta?	300
Piestové motory	302
Prúdové motory	304
Motory, ktoré sa zapísali do histórie	306

SLOVNÍČEK	308
REGISTER/POĎAKOVANIE	312

